

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH TRAINING PROGRAM FOR SCHOOL ADMINISTRATORS IN BASIC EDUCATION UNDER THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

บุญเกิด กลมทุกสิ่ง **

ดร.สมุทร ชำนาญ ***

ดร.สมศักดิ์ ลิลา****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4) การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม และ 5) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน โดยใช้การวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เนื้อหา วิธีการฝึกอบรม สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย หน่วยที่ 1: ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หน่วยที่ 2: การอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ หน่วยที่ 3: ภาษาอังกฤษในการประชุม หน่วยที่ 4: การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยที่ 5: ภาษาอังกฤษสำหรับนำเสนอผลงาน และผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

2. ก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือความสามารถดีขึ้น

3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน มีความสนใจในการฝึกทักษะการสื่อสาร ชักถาม แลกเปลี่ยนข้อมูล และให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

คำสำคัญ : หลักสูตรการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ/ ผู้บริหารโรงเรียน/ การศึกษาชั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop the English training program for school administrators in Basic Education under the Chonburi Primary Educational Service Area Office I. The program developmental processes were as follows: 1) A study of fundamental data, 2) Development of the training program, 3) Implementation of the training program, 4) The evaluation of the training program and 5) The improvement of the training program. The samples were 30 primary school administrators in Chonburi Primary Educational Service Area Office I. Research design was one group pretest-posttest design. Comparing the differences between the pre-test and post-test scores. Percentage, means, standard deviation, t-test dependent were the statistical devices, and content analysis used for analyzing the data. The findings of the research were as follows:

1. The English training program for primary school administrators consisted of principle, objectives, trainees, contents, training delivery, training materials, measurement and evaluation. Contents consisted of Unit 1) English in everyday life, Unit 2) Reading English newspaper, 3) English used in meetings, 4) Writing electronics mail, and 5) English for work presentation.

2. It was revealed that before and after the training program the trainees' ability on English was statistically significantly different at the .01 level, which was better

3. The results of program revealed that the trainees were interested in all sessions of training. They were actively involved in the activities by asking questions, practicing and participating in discussion.

KEYWORDS : English Training Program/ School Administrators/ Basic Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาจกล่าวได้ว่าโลกในอนาคต จะเป็นโลกที่มนุษย์ต้องแข่งขันกันด้วยความรู้ หรือเป็น “สังคมฐานความรู้ (knowledge-based society)” ผู้ที่มีความรู้หรือปัญญาดีกว่าย่อมมีความได้เปรียบในการแข่งขันกับผู้อื่น จากการศึกษาวิจัยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้ของบุคคลช่วยส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน (สมชาย สุขสิริเสรีกุล, 2548, หน้า 51) เช่นเดียวกันกับองค์กรต่าง ๆ ที่มีการครอบครองความรู้ ประสบการณ์ เทคโนโลยี ความสัมพันธ์กับลูกค้าและทักษะวิชาชีพซึ่งทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน หรือที่เรียกว่า “ทุนปัญญา (intellectual capital)” ก็ย่อมประสบความสำเร็จในการดำเนินการสูงกว่าองค์กรที่ไม่มีทุนปัญญา แต่การที่องค์กรจะมีทุนปัญญาได้นั้น จำเป็นต้องมีการสั่งสมองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่เปี่ยมด้วยจิตสำนึกแห่งการเรียนรู้ (learning organization) นั้นเอง (ชูชัย สมितिกร, 2548, คำนำ) ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในประชาคมโลกที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก จากการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดโลกไร้พรมแดน ทุกวันนี้จะมีข้อมูลสารสนเทศจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน ระบบการศึกษาไทยในขณะนี้ จึงต้องพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยให้อยู่ในระดับที่จะรับและเข้าใจข้อมูลสารสนเทศภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารสารสนเทศไปยังประชาคมโลกได้ถูกต้อง และเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1) จะเห็นได้ว่าการแข่งขันอย่างเสรีในยุคปัจจุบัน มีผลกระทบต่อทุกองค์กรในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านการบริหารจัดการด้านการศึกษา นั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร ตลอดจนการพัฒนาตนเอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทยเพื่อนบ้านอาจเดินทางมาขอศึกษาดูงานในโรงเรียน การที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้การต้อนรับที่อบอุ่นตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและได้นำเสนอนโยบายและผลการพัฒนาสถานศึกษาให้ผู้มาเยี่ยมชมได้ด้วยตนเอง นับเป็นศักยภาพที่เป็นสากลและช่วยให้เสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้บริหารได้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีโอกาสที่จะเดินทางไปเข้าสัมมนา ศึกษาดูงานด้านการศึกษาในต่างประเทศบ่อยครั้ง ซึ่งจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการมีปฏิสัมพันธ์ และติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจอันดีต่อกันและกัน สิ่งเหล่านี้นับเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษาในประเทศไทยสามารถพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มุ่งใช้ความก้าวหน้าของสังคมฐานความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยชี้้นำในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในระดับผู้บริหารของประเทศ เพื่อให้มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสาร แสวงหาความรู้ สร้างความร่วมมือ เจรจาต่อรอง และสร้างความสัมพันธ์อันดี จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องการจะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ เจตคติและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สื่อสารได้

2. เป็นแนวทางให้หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรม ไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ 5 หน่วย ดังนี้ ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน (English in Everyday Life) การอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ (Reading English Newspaper) ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการประชุม (English used in Meeting) การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Writing Electronic Mail) และภาษาอังกฤษในการนำเสนอผลงาน (English for Work Presentations)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 30 โรงเรียน

3. ขอบเขตด้านเวลา กำหนดระยะเวลาในการศึกษาวิจัย อยู่ในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

4. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย มี 2 ส่วนคือ

4.1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ตัวแปรตาม คือ สาระและจุดเน้นของหน่วยฝึกอบรม ความต้องการในการฝึกอบรม สำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมที่มีคุณภาพโดยพิจารณาจากระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม

4.2 การศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ เจตคติและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ขอบเขตด้านกระบวนการครอบคลุมการบรรยาย การปฏิบัติกิจกรรมคู่ กิจกรรมบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ขอบเขตด้านการนำไปใช้ครอบคลุมความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ตามบริบทที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นพื้นฐาน

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการเขียนโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เกี่ยวกับการดำเนินการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 4 ชั้น ได้แก่

- 2.1 การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม
- 2.2 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2.3 การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมหลังการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ
- 2.4 ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาจากการสังเคราะห์และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แผนการทดลองแบบ One – Group Pretest - Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับวิทยากร ประกอบด้วย
 - 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล การฝึกอบรม
 - 2) เอกสารประกอบการอบรม หน่วยที่ 1 - 5 ในแต่ละหน่วยประกอบด้วยคำอธิบาย หน่วยการฝึกอบรม วัตถุประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล การฝึกอบรม
2. แบบทดสอบวัดความรู้ เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. แบบวัดเจตคติต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1
4. แบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกอบรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย การประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และภายหลังการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม

หลังจากที่ได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ในด้านโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

1) วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติทดสอบ t - test แบบ dependent

2) วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage of \bar{X})

3) วิเคราะห์ผลคะแนนจากแบบวัดเจตคติต่อการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X})

ผลการวิจัย

1) หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยรวม 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด

2) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละหน่วย มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมทั้ง 5 หน่วย และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

4) เจตคติที่มีต่อภาษาอังกฤษของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือเจตคติดีขึ้น

อภิปรายผล

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการและความจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับเดสเลอร์ (Dessler, 2000, pp.134 - 155) ที่ว่า การวิเคราะห์บุคลากรที่จะพัฒนาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับโปรแกรมการพัฒนาว่า ควรพัฒนาในด้านใดบ้าง เช่น ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ทัศนคติ และแรงจูงใจส่วนบุคคลที่บุคลากรจำเป็นต้องมีเพื่อให้การฝึกอบรมเกิดประโยชน์ที่แท้จริง และยังคงสอดคล้องกับ ชูชัย สมितिไกร (2540, หน้า 91) ที่กล่าวว่า ภาวะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมที่ช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ความพร้อมหรือความสามารถในการรับการฝึกอบรม และแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งมีการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีความพร้อมหรือความสามารถและมีแรงจูงใจ จะมีการเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ไม่มีความพร้อมหรือความสามารถและไม่มีความพร้อมหรือความสามารถในการรับการฝึกอบรมเป็นระดับความถนัด หรือทักษะสำหรับการปฏิบัติงานได้อย่างใดอย่างหนึ่ง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้บริหารต้องการตามกระบวนการ ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนา มีเนื้อหาสาระหลักสูตรที่สำคัญ ประกอบด้วยหน่วยฝึกรวม 5 หน่วย ได้แก่ 1) ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน (English in Everyday Life) 2) การอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ (Reading English Newspaper) 3) ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการประชุม (English used in Meetings) 4) การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Writing Electronic Mail) 5) ภาษาอังกฤษในการนำเสนอผลงาน (English for Work Presentations) ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์สังเคราะห์จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออก ในการพัฒนาหลักสูตรพบว่า หลักสูตรจะมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรมจนสามารถนำไปใช้ได้จริงนั้น หลักสูตรจะต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องตามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผู้เข้าอบรมสามารถนำไปปรับใช้ได้ การวิเคราะห์ผลจากการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันไม่มากนัก โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยรวม 4.50 อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 8 รายการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 4 รายการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ในการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และการวัดประเมินผล การฝึกอบรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับอ่ารง บัวศรี (2542, หน้า 8 - 9) และมีความสอดคล้องกับ Ornstein and Hunkins (2004, p.235) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า หลักสูตรประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย (2) เนื้อหา (3) ประสบการณ์การเรียนรู้ และ (4) การประเมินผล หลักสูตรฝึกอบรมเป็นประมวลความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องกับวิยะดา รัตนสุวรรณ (2547, หน้า 69) ได้ศึกษาและกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม 4. การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม และ 5. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม สอดคล้องกับ ช่อเพชร เบ้าเงิน (2545, หน้า 107) ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม 4. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม สอดคล้องกับ สมชาย สังข์สี (2550, หน้า 180 - 182) ได้ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3. การทดลองใช้หลักสูตร 4. การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงหลักสูตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2545, หน้า 78) ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของครูวิชาชีพ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มี 5 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างหลักสูตร 3. การประเมินเอกสารหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ

4. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 5. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมในปัจจุบันได้รับความสนใจและกำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในองค์กรต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีโครงการฝึกอบรมสัมมนา สำหรับบุคลากรในระดับต่างๆ เกือบทุกระดับ ทุกแผนก ทุกฝ่ายในหน่วยงานต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง (ยงยุทธ เกษสาคร, 2544, หน้า 5) เทคนิคการฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การฝึกอบรมประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เทคนิควิธีที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมจะต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบต่างๆ ของการฝึกอบรม และต้องมีวิธีดำเนินการที่เป็นขั้นตอนเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงตามเป้าหมายของการฝึกอบรม เทคนิคในการฝึกอบรมประกอบด้วยหลายแบบต่างๆ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายโดยคณะวิทยากร (panel discussion) การสาธิต การสัมภาษณ์ การแสดงบทบาทสมมติ (role play) การศึกษากรณีตัวอย่าง (case study) การอภิปรายกลุ่ม (group discussion) การระดมสมอง (brain storming) การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) (จงกลณี ชูติมาเทวินทร์, 2542, หน้า 141)

3. ความสามารถในการใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน เป็นเวลา 5 วัน สามารถสรุปผลได้ว่า 1) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละหน่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมทั้ง 5 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ 2) ความพึงพอใจในหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) เจตคติที่มีต่อภาษาอังกฤษของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ กิจกรรมการอบรมโดยวิธีแบ่งกลุ่มย่อย และกิจกรรมคู่ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มและปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความสุข มีความมั่นใจต่อการฝึกและสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลส์ (Wills, 1993, p.9) ที่กล่าวว่า เทคนิคการฝึกอบรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนความสำเร็จในการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม และยังสอดคล้องกับ ทรูเลฟ (Truelove, 1992, pp.168-169) ที่กล่าวไว้ว่าการฝึกอบรมมีหลากหลายรูปแบบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบตัวต่อตัว และการเรียนรู้แบบกลุ่ม จึงกล่าวได้ว่า เทคนิควิธีการฝึกอบรมต่างๆ นั้น หากมีความเหมาะสมกับบุคคลและสภาพการณ์ที่แตกต่างกันจึงต้องพิจารณาเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคในการฝึกอบรม ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง กิจกรรมกลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้ารับการอบรมมีความมั่นใจในการสื่อสารและกล้าซักถาม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างหลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการฝึกอบรมโดยแบ่งกลุ่มย่อย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนได้ฝึกอย่างทั่วถึง และส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีสอดคล้องกับ พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ (2552, หน้า 57) ที่กล่าวว่า หลักสูตรการฝึกอบรม หมายถึง มวลประสบการณ์ที่กำหนด

ว่าจะจัดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยบทเรียน วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ หลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสมจะช่วยให้โครงการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ในส่วนของภาคปฏิบัติ ผู้ที่เข้ารับการอบรมมีความกระตือรือร้นดี ให้ความสนใจในการปฏิบัติมาก ได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ จากสถานการณ์ จำลองจากวิทยากร ชาวต่างชาติ โดยมีวิทยากรชาวไทยคอยชี้แนะ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การฝึกปฏิบัติกับชาวต่างชาติโดยตรงถือเป็นประสบการณ์จริงที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ (2541, หน้า 3) ที่กล่าวว่าหลักสูตรควรเน้นระบบที่เป็นจริงในสังคม ใช้สถานการณ์จริง โดยพยายามจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ๆ ให้มากที่สุด

4. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยรวม 4.50 และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับหน่วยฝึกอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักการและเหตุผลของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดผลประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม และองค์ประกอบของหลักสูตร ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เข้าอบรมและ ระยะเวลาแต่ละหน่วยฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สำหรับความพึงพอใจด้านจุดประสงค์มีความชัดเจน และเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านวิทยากรฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในบุคลิกลักษณะของวิทยากรชาวต่างชาติ การใช้น้ำเสียง ภาษา ท่าทาง เทคนิควิธีการในการดำเนินการฝึกอบรม ตลอดจนบรรยากาศในการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

ด้านกิจกรรมในการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมพิจารณาเห็นว่า กิจกรรมในการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การอบรม กิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนมีการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกันอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร

กับชาวต่างชาติ มีความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อความเป็นสากลและรองรับ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นพลเมืองอาเซียนในอนาคตอันใกล้

1.2 ผู้บริหารในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการเขต พื้นที่การศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียน ได้รับการพัฒนาความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่สื่อสารได้ เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

2.1 หน่วยงานและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษ สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้ผู้บริหารการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะ การฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรในองค์การทุกระดับ ให้มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

2.2 หน่วยงานและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการพิจารณาอย่างจริงจัง เรื่องการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษในระบบการศึกษาไทยทั้งระบบ ควรมีการส่งเสริม ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมไทยต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้บริหารสถานศึกษาและ บุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมในรูปแบบอื่นๆ เช่น การฝึกอบรมด้วยระบบออนไลน์ (E-Learning หรือ E-Training) เป็นต้น

3.2 ควรพัฒนาหลักการ ฝึกอบรมภาษาอังกฤษระดับครู สำหรับผู้บริหารการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยเป็นหลักการที่ต่อเนื่อง

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลการนำความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษภายหลัง จากการฝึกอบรม (Follow up) เพื่อติดตามความก้าวหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่ง ลินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์. (2542). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด.
- ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ. (2541). *การพัฒนาหลักสูตรงานที่เตรียมไปสู่อาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2540). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ช่อเพชร เบ้าเงิน. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์*
ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:*
ธนัชการพิมพ์.

พงศ์ประเสริฐ ทกสุวรรณ. (2552). *เทคนิคการฝึกอบรม. ชลบุรี. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*

พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของครูวิชาชีพให้แก่*
นักศึกษาสายครูวิชาชีพของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2544). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.*

วิยะดา รัตนสุวรรณ. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรอง*
ของอาจารย์พยาบาล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สมชาย สุขสิริเสรีกุล. (2548). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน*
ระหว่างประเทศและการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์).
กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมชาย สังข์สี. (2550). *หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในสถานศึกษา*
ขั้นพื้นฐาน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Dessler, G. (2000). *Human Resource Management. 7th ed.* Englewood Cliffs, NJ:
Prentice-Hall.

Ornstein, A. G., & Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum foundations, principles, and issues.*
New York: Pearson Education.

Trueloves, S. (1992). *Handbook of training and development.* Oxford: Blackwell.

Wills, M. (1993). *Managing process: Putting the basic into practice.* London: McGraw-Hill.

“ The secret of success in life is to be ready
for your opportunity when it comes.

ความลับของความสำเร็จคือ
เตรียมตัวให้พร้อมอยู่เสมอสำหรับโอกาสที่มาถึง ”